

Češi a Ukrajinci mají podobný smysl pro humor, říká student pražských práv

21.6.2025 - Markéta Černá | Právnická fakulta UK

Je jedním z devíti ukrajinských studentů a studentek, kteří studují na pražských Právech. V Praze žije od roku 2022, kdy v jeho zemi začala válka, zatímco rodiče zůstali doma. Před pár dny přebíral z rukou děkana cenu za druhé místo v soutěži SVOČ (Studentské vědecké odborné činnosti). Jak se v Česku cítí, jak se mu tu studuje a proč má rád Fuchsova Spalovače mrtvol? O tom všem jsme si povídali s Ivanem Kotsupalem.

Jak jste se dostal do České republiky?

V České republice jsem od června roku 2022. Ještě před tím jsem ji ale navštívil jako turista. Bohužel jsem tu sám, moji rodiče zůstali na Ukrajině, táta ze zdravotních důvodů nemůže odjet a maminka ho tam nemůže nechat. Ale tu jejich podporu a lásku cítím i na tisíc kilometrů.

Kde jsou vaši rodiče?

V sumské oblasti, kde probíhají boje. Pocházíme odtud.

Konkrétně odkud asi říct nechcete...

Ne.

Jak jste se dostal na Právnickou fakultu?

Díky tomu, že jsem byl ještě studentem práv na Ukrajině, tak jsem dostal status freemovera (označení studentské mobility mimo program Erasmus) a nastoupil jsem do Programu celoživotního vzdělávání. Po splnění požadavků daných programem, tedy dosáhnout průměru do 2,25, jsem nastoupil do řádného studia.

Ve kterém jste teď ročníku?

Ve druhém. A zkoušky už mám za sebou (rozhovor probíhal v polovině června).

Tak to gratuluji. Jak se vám tu studuje?

Řekl bych, že je to až taková pohádka. Mám obrovskou radost z toho, že můžu studovat práva tady v Praze. Často říkám, že studovat práva není právo, ale privilegium a když je to v Praze tak je to dvojnásobné privilegium.

Kterou fakultu jste studoval na Ukrajině?

Studoval jsem právnickou fakultu Kyjevské univerzity, to je ta nejprestižnější právnická škola na Ukrajině. Studoval jsem tam dva roky. Studium na Ukrajině vypadalo trošku jinak. Bylo většinou distanční, zpočátku kvůli pandemii, potom kvůli válce. Takže na Ukrajině jsem ten studentský život nezažil.

Takže se asi těžko dá porovnat způsob výuky na právech v Praze a v Kyjevě...

To je pravda, ale co jsem si všiml, na Ukrajině je takové nepsané pravidlo, že na přednáškách mluví vyučující a během seminářů pouze student. Což je v rozporu s takovou frontální metodou výkladu informací, které je na seminářích tady. Což mě dost překvapilo, že na seminářích tady mluví hlavně učitel, ne student.

Takže na Ukrajině je to víc o té komunikaci?

Je to víc o tom aktivním studentstvu. Během semináře každý student musí připravit nějaký seznam otázek a připravit si krátkou řeč, ve které analyzuje dané téma. To mě tady trošku chybí, ale u některých vyučujících vidím, že to mají trochu podobně. Víím, že pro některé zdejší studenty je to trochu náročnější, ale pro mě je to právě takový duch kyjevské fakulty.

Tak snad ve vyšších ročnících bude těch seminářů víc. Proto se ve čtvrtém patře udělaly ty menší učebny, aby bylo více prostoru pro výuku na seminářích, tak snad se k tomu dostanete. Vy máte výborný prospěch, studujete s průměrem 1,33. Jak náročné je pro vás studium v češtině?

Právo samo o sobě je těžký obor, když k tomu přidáte ještě cizí jazyk, tak je to dvojnásobně těžké. Ale musím říct, že takovou velkou motivací je pro mě právě t moje okolí. Já jsem tu potkal naprosto skvělé lidi, a nemyslím jenom studenty. A tím, že se pohybuji v takovém super aktivním akademickém prostředí, tak to vás motivuje pracovat víc a víc. Mnohé jsem potkal právě na vědeckém semináři z teorie práva a ústavního práva, a to jsou takoví lidé, s nimiž je radost nejen pracovat, ale i odpočívat. Chtěl bych moc poděkovat lidem, kteří mi doporučili možnost studovat na ČŽV, protože to skutečně změnilo můj život. To je v podstatě takový nultý ročník, ze kterého jsem si nechal uznat předměty a pak mohl nastoupit přímo do druhého ročníku.

Musím říct, že mluvíte velmi dobře česky, jak dlouho se učíte?

Pokud mluvíme o takové akademické výuce češtiny, tak možná rok, rok a půl. Ale všiml jsem si, že lepší metoda, jak se naučit cizí jazyk, je pohyb v tom jazykovém prostředí. To společenské prostředí je většinou české, takže pokud chci někomu něco říct, tak to prostě musím říct česky. Žádná jiná varianta prostě není.

Komunikoval jste ze začátku třeba v angličtině?

Zpočátku u mě byly nějaké pokusy o angličtinu, ale pak jsem viděl, že mi to moc nejde, tak jsem si

řekl: jsi v České republice, tak musíš mluvit česky.

Ano, jsme v aktivním kontaktu, připravujeme se spolu na semináře, dokonce na ně spolu i chodíme, chodíme spolu i na zkoušky, posíláme se vzájemně nějaké zápisy ze seminářů nebo přednášek.

Znali jste se už dřív z kyjevské univerzity, nebo jste se poznali až tady?

Až tady. Ale vím, že několik z nich studuje paralelně na ukrajinských univerzitách, ale distančně.

Jak se celkově v Česku cítíte?

Řekl bych, že jako doma. Víte, já naprosto miluji českou kulturu, českou literaturu, českou historii. A ten specificky český smysl pro humor. Myslím si, že česká mentalita je hodně podobná té ukrajinské.

Vážně? Tak to mě zajímá....

Aha...(smích) Třeba někteří cizinci, kteří jsou tu na Erasmu, které potkávám a se kterými mluvím, mám i spoustu známých z třetích zemí, a já prostě vidím, že Češi jsou k nám nejbližší, než třeba Němci nebo Francouzi. Ale musím přiznat, že Česko je jediný slovanský stát, který je nejvíc západní ve srovnání s těmi ostatními a nejvíc takový evropský. Je prostě vidět, že česká kultura a česká mentalita také, je těsně propojena s takovou tou centrální, evropskou. Ale určitě máme nějaké společné rysy, možná smysl pro humor, on ten ukrajinský je taky ironický, čímž mi připomíná právě ten český.

Češi jsou hodně ovlivnění Němci a Rakouskem-Uherskem. Pro ostatní Slovany, třeba Slováky nebo Poláky, jsme trochu studení. Oni to říkají i lidé z Moravy... (Ivan se směje) přijde vám to taky tak ve srovnání s Ukrajinci? Že jsme trochu odtažití, protože to často slychám.

Často od ostatních slyším, že Češi jsou moc konzervativní, že neuznávají cizince, nic cizího. To mi ale právě připomíná ukrajinskou mentalitu. Ukrajinci možná nejsou tak moc konzervativní jako Češi, ale nevím. Já mám hodně českých známých a nemyslím si, že jsou studení, jak to občas slyším od jiných cizinců.

Jak tedy cítíte, že vás Češi vnímají? A změnilo se to nějak od roku 2022, kdy začala válka?

V médiích se občas objevují zprávy o negativním postoji vůči Ukrajincům, někdo to dokonce politizuje, což si myslím, že se dalo čekat, že k tomu dojde. Ale já jsem zatím takové lidi nepotkal, nic takového jsem nezaznamenal, spíš naopak. Všude vidím ochotu pomoci. Já to spojuji s tím, že Češi zažili ty tragédie roků 1938 a 68, takže vy prostě tu situaci, ve které je dneska Ukrajina, chápete.

Já jsem byla moc ráda, že zrovna byla vláda taková, jaká byla, že ten náš postoj a postoj

tehdejší slovenské prezidentky, ovlivnil postoj celé Evropy. Že jsme zrovna měli předsednictví Radě Evropy, to bylo štěstí v neštěstí. Protože ten Západ tu zkušenost prostě nemá...

Oni prostě nemají reflexi ohledně té totality a možného nebezpečí z východu, které právě státy tzv. východního bloku zažily. To je právě ten problém; je těžké vysvětlit Němci či Francouzovi, že dneska je takové skutečné nebezpečí, a to, co dneska zažívá Ukrajina, to je spíš takový barbarismus z konce 19. století. Že prostě páchají zločiny proti lidskosti, že armáda ničí města. Já bych si to nedokázal v 21. století představit. Teď trochu parafrázuji Ladislava Fuchse a jeho *Spalovače mrtvol*, že žijeme v Evropě 21. století a tady se už neválčí. Skutečnost je ale taková, že válka jako taková nezanikla, že je s námi stále tady.

Když už jsme se dotkli těch spisovatelů, co máte rád z české kultury?

Co se týče spisovatelů, tak hromada takových těch klasických autorů, jako třeba Jaroslava Haška a jeho Švejka, kterého jsem četl ještě na Ukrajině, potom třeba Karel Čapek a jeho *Válka s mloky*, včetně jeho *Hovorů s T.G.M.* no a samozřejmě Ladislav Fuchs a jeho *Spalovač mrtvol* a spousty jiných. A ještě hry Jára Cimrmana, to prostě považuji za takovou topku.

Vláda schválila v roce 2022 podporu pro ukrajinské studenty. Jak to vlastně funguje v praxi?

Vláda schválila, že každý ukrajinský student dostává měsíčně finanční podporu, a já bych chtěl poděkovat české vládě a konkrétně i naší univerzitě, že to všechno pro nás udělali. Já si myslím, že to byl dost obrovsky strategický krok, že my, ukrajinští studenti, jsme měli více času, abychom se věnovali češtině a studiu, že jsme ho nemuseli trávit v práci.

A ta podpora ještě trvá?

Ona ještě trvá a doufám, že bude trvat i nadále. Je to skutečná, reálná pomoc.

Takže teď se věnujete čistě jenom studiu?

Ano. Absolutní většinu svého času strávím právě tím studiem a studiem spojeným s tím jazykem. Pro českého studenta trvá důkladná příprava na seminář možná hodinu, pro mě jsou to minimálně hodiny dvě. Ta jazyková bariéra není tak zjevná, jak byla před tím, ale stále je. Já totiž nepracuji s tou běžnou češtinou, ale s tou právnickou a ona je dosti specifická.

Kdyby se něco změnilo, což se může po volbách bohužel stát, jak byste to řešil, kdyby se ta podpora ze strany vlády snížila?

My se o tom s ukrajinskými studenty hodně bavíme a ve skutečnosti máme dvě možnosti. Ta první je akademické stipendium, což je hodně složitá věc, protože konkurencí jsou vám právě ti čeští

studenti, a druhá možnost je brigáda nebo práce. A kombinovat studium a práci je i pro některé české studenty složité a jak jsem řekl, někteří ukrajinští studenti studují ještě distančně na Ukrajině. A studovat dvě vysoké školy zároveň a ještě pracovat, to prostě není možné.

Podporuje vás finančně rodina?

Rodiče občas něco pošlou, ale oni jsou právě v tom regionu, kde probíhají boje, takže ty naše finanční možnosti jsou dost omezené.

Pojedete se za nimi přes léto podívat? Nebo zůstanete tady?

Spíš tady.

Takže budete v kontaktu spíš online.

Ano. Každý den spolu komunikujeme přes messenger, takže ten kontakt je stálý.

Jak vidíte svoji budoucnost coby právník, čemu byste se rád věnoval?

Já patřím k té kategorii právníků, která má ráda spíš to veřejné právo, pro mě je to především právo ústavní, i když vím, že je dost specifické. Protože pokud umíte to ústavní české právo, tak v zahraničí to nebude tak užitečné jako znalost třeba mezinárodního práva. Já patřím k těm studentům, co by chtěli dělat něco, co je společensky prospěšné. Mě zaujímá nejen můj prospěch, ale i ten obecně společenský. Protože pro mě právník není jen ten, co zná zákony, ale i ten, co pomáhá ostatním v jejich složitých situacích.

Vy byste se coby právník mohl věnovat svým spoluobčanům v České republice. Přemýšlel jste třeba o tomhle?

Nad tím skutečně přemýšlím, a to nejen z hlediska Ukrajinců, ale cizinců vůbec. Česká republika je stát EU a těch cizinců je tady opravdu hodně, zvláště od roku 2022. A každý cizinec potřebuje nějakou právníckou pomoc. Takže tohle je hodně prospěšná právní oblast.

Takže nezisková organizace, Ministerstvo spravedlnosti nebo nějaká advokátní kancelář? Asi ještě nevíte...

Zatím nevím, ale uvidíme. Ale spíš se přikláním k veřejnému sektoru než k tomu soukromému.

Chtěl byste se v budoucnosti vrátit na Ukrajinu, nebo plánujete zůstat spíše tady? Nebo uvažujete ještě o jiném zahraničí?

Žijeme v turbulentní době, v časech plných nejistoty, že je těžké plánovat něco tři nebo pět let dopředu. Takže ohledně Ukrajiny skutečně nevím. Pokud bude taková možnost, tak bych dokončil i studia na Ukrajině, abych měl dva diplomy; to mi doporučili právě i zdejší učitelé. Co se týče Česka a mého pobytu tady, nebo ještě někde v zahraničí, tak vidím dvě stránky. Na jednu stranu je to na člověku, jestli je připraven adaptovat se do nového prostředí. Za sebe můžu říct, že do toho českého jsem se už adaptoval. Já se tady už skutečně cítím jako doma. Na druhou stranu je otázka, jestli je česká společnost připravena přijmout takové, jako jsem já. A takových jako já je skutečně hodně.

V čem si myslíte, že by mohl být problém?

Právě kvůli těm konzervativním názorům české společnosti. Taky možná i s politizací ukrajinské otázky. Když my ukazujeme, že Ukrajinci pracují, že Ukrajinci studují na českých vysokých školách a někteří lidé pořád říkají: nepracujete, nestudujete. Nebo naopak: berete nám práci! To je něco, co může vyvolat ve společnosti napětí.

Ona je Praha v tomhle naštěstí o dost přátelštější než zbytek země...

Praha je taková metropole, je to evropská metropole, kde je spousta cizinců. Pokud jdete po Václavském náměstí, tak češtinu skoro neuslyšíte. Uslyšíte cokoli kromě češtiny. V těch jiných regionech je situace mnohem zakonzervovanější.

To souhlasím...

Já jsem procestoval Českou republiku poměrně hodně, byl jsem na východě, na západě, v Čechách i na Moravě. Ještě jsem nebyl ve Slezsku, ale doufám, že letos to napravím. Ale nikde jsem se nesetkal s negativním chováním jenom proto, že jsem Ukrajinec. A česká krajina je skutečně krásná.

Jak se liší od té ukrajinské? Já jsem na Ukrajině nebyla...

Tak Ukrajina je hodně velká země, jsou tam hory, jsou tam stepi, je tam moře...

To nemáme, to nás všechny docela štve... (smích z obou stran)

Některé části mi Ukrajinu docela připomínají, právě tu moji sumskou oblast. To mě chytá taková nostalgie, za tím rodným krajem.

Která část vám připomíná domov?

Spíš ta Morava.

Moc vám děkuji za váš čas, bylo to příjemné povídání.

Také děkuji.

Ptala se Markéta Černá

<https://www.prf.cuni.cz/aktuality/cesi-a-ukrajinci-maji-podobny-smysl-pro-humor-rika-student-prazskych-prav>